

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dorota Rysińska (przewodniczący)

SSN Rafał Malarski

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **A. D.**

skazanego z art. 148 § 2 pkt 1 i 4 k.k. i innych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 19 lutego 2015 r.

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 1 grudnia 2005 r., zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w B. z dnia 30 września 2004 r., na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

I. oddalić wniosek obrońcy skazanego o wznowienie postępowania;

II. obciążyć skazanego A. D. kosztami sądowymi za postępowanie wznowieniowe.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w B. z dnia 30 września 2004 r., w sprawie ... 82/02, A. D. został skazany - za przestępstwo z art. 148 § 2 pkt 1 i 4 k.k. w zw. z art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na karę 25 lat pozbawienia wolności oraz za przestępstwo z art. 148 § 2 pkt 4 k.k. również na karę 25 lat pozbawienia wolności. Na podstawie art. 88 k.k. orzeczono wobec niego jako karę łączną 25 lat pozbawienia wolności. Apelacje od tego wyroku wnieśli obrońca oskarżonego oraz prokurator. Po rozpoznaniu tych apelacji, Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 1

grudnia 2005 r., w sprawie ... 150/05, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że karę za przestępstwo z art. 148 § 2 pkt 4 k.k. przypisane w ust. VIII wyroku obniżył do lat 15 i wymierzył oskarżonemu jako karę łączną – 25 lat pozbawienia wolności.

W dniu 13 listopada 2014 r. wpłynął do Sądu Najwyższego wniosek obrońcy skazanego, który na podstawie art. 540 § 1 pkt 1 oraz pkt 2 lit. a k.p.k. w zw. z art. 544 § 2 k.p.k. i art. 542 § 1 k.p.k. wystąpił o wznowienie w/w postępowań, uchylenie wyroków Sądów obydwu instancji i przekazanie sprawy A. D. do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w B., ewentualnie uniewinnienie skazanego od przypisanych mu przestępstw.

Na uzasadnienie tego wniosku obrońca podniósł w pierwszej kolejności, że w sprawie wystąpiła przewidziana w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. przesłanka do wznowienia postępowania w postaci postanowienia z dnia 2 października 2014 r., sygn. akt ... 22/14, o odmowie wszczęcia śledztwa przeciwko funkcjonariuszowi D. M. o czyn z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 236 § 1 k.k., wobec przedawnienia karalności. Jak podnosi obrońca we wniosku, umorzone postępowanie dotyczyło zatajenia dowodów niewinności skazanego A. D. przez w/w funkcjonariusza CBŚ, zaś przestępstwo to miało oczywisty wpływ na treść wyroku. W tym zakresie do wniosku dołączono kserokopię w/w postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa.

Nadto powołując się na przesłankę z art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. podniósł obrońca, że ujawniły się także nowe dowody nieznanne przedtem sądowi. Tymi dowodami są: pisemne oświadczenie S. O. z dnia 15 lipca 2014 r. mające wskazywać, iż sprawcą zabójstwa była inna osoba, a mianowicie A. C., oraz mające potwierdzić tę wersję zeznania świadków – B. K., A. R., R. R., R. K., D. B., J. M., J. K., J. K. i D. M. Jednocześnie zawnioskował do przesłuchania przed Sądem Najwyższym w trybie art. 97 k.p.k. w zw. z art. 546 k.p.k. w charakterze świadka S. O. „na okoliczność zabójstwa dokonanego przez A. C. w miejscowości na M. latem 1999 r. przy użyciu broni palnej”.

Prokurator Prokuratury Generalnej w piśmie z dnia 30 grudnia 2014 r. wniósł o oddalenie przedmiotowego wniosku o wznowienie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego A. D. nie zasługiwał na uwzględnienie. W pierwszej kolejności, dla oczyszczenia niejako przedpola, należy podnieść uwagi

natury ogólniejszej, a to wobec wyrażonego we wniosku poglądu obrońcy co do istoty postępowania wznowieniowego. Stanowisko, że „*domniemanie prawidłowości zapadłego wyroku jest wzruszalne, a dotychczas traktowane było w sposób dokładnie odwrotny*” (chodzi zapewne o wcześniejsze postępowania w przedmiotowej sprawie o wznowienie – kom. S.N.), czy też – „*wypada przypomnieć, że domniemanie prawidłowości zapadłego wyroku nie jest niewzruszalne i co więcej, nie może być podstawą do arbitralnego, apriorycznego oceniania innych dowodów jako z gruntu niewiarygodnych i nie zwalnia Sądu z wnioskowania z uwzględnieniem przepisu art. 7 k.p.k.*” - stanowi duże uproszczenie, zaś analiza dalszych argumentów wniosku dowodzi, że obrońca nadaje inne znaczenie instytucji wznowienia postępowania, od rzeczywistego. Uzasadnienie wniosku o wznowienie nieodparcie nasuwa konstatację, że jego autor podejmuje po raz kolejny polemikę z poczynionymi w sprawie ustaleniami faktycznymi, poprzez własną subiektywną ocenę przeprowadzonych już w sprawie i znanych sądom I i II instancji dowodów.

Przypomnieć należy, że w postępowaniu wznowieniowym nie działa już zasada domniemania niewinności i wynikający z niej materialny ciężar dowodu. Wzruszenie w tym trybie nadzwyczajnym prawomocnego wyroku, co do którego istnieje przecież prawne domniemanie poprawności tego orzeczenia, w postępowaniu o wznowienie nie może sprowadzać się do kwestionowania przyjętych przez Sąd ustaleń faktycznych i wspierających je dowodów, a jest związane z istnieniem enumeratywnie wymienionych w rozdziale 56 Kodeksu postępowania karnego podstaw ku temu. Z całą mocą trzeba podkreślić, że to na wnioskodawcy ciąży obowiązek precyzyjnego wykazania tych podstaw i w sposób zgodny z obowiązującym prawem. W ramach postępowania o wznowienie nie jest dopuszczalna kontrola poprawności ustaleń faktycznych dokonanych przez sądy orzekające w sprawie, ani ponowne badanie prawidłowości oceny i wiarygodności dowodów, które przyjęto za ich podstawę. W trakcie tego postępowania przedmiotem rozstrzygnięcia jest kwestia istnienia podstaw do wznowienia, a nie odpowiedzialności karnej skazanego, gdyż tej dotyczy prawomocne orzeczenie kończące postępowanie sądowe. Wznowienie postępowania jest instytucją szczególną, której ściśle unormowania ustawowe w zakresie warunków formalnych,

jego podstaw oraz co do trybu i zasad postępowania przy rozstrzygnięciu w przedmiocie wznowienia, nie pozwalają na rozszerzającą wykładnię określających tę instytucję przepisów. Prawomocny wyrok posiada cechy trwałego rozstrzygnięcia przez sąd rozpatrywanej sprawy w zakończonym już tym orzeczeniem postępowaniu karnym, skoro przysługuje mu przymiot domniemania prawdziwości ustaleń faktycznych poczynionych w danej sprawie i stanowiących podstawę wyroku. Wzruszenie tego domniemania, a w konsekwencji prawomocnego wyroku w drodze wznowienia postępowania, może nastąpić tylko w sytuacjach ściśle określonych. Postępowanie wznowieniowe nie może stanowić powtórzenia postępowania apelacyjnego i nie jest swego rodzaju trzecią instancją odwoławczą, mającą służyć kolejnemu weryfikowaniu poprawności zapadłych orzeczeń w sądach pierwszej i drugiej instancji.

Postępowanie karne nie podlega wznowieniu w przypadku zgłoszenia jakichkolwiek wątpliwości co do trafności zapadłego orzeczenia. Nie podlega automatycznemu wznowieniu nawet wtedy, gdy w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, lecz trzeba wykazać, że istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, iż mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia (art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k.). W przypadku przesłanki z art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k., nowe fakty i dowody nieznanne przedtem sądowi, a które ujawniły się po wydaniu orzeczenia, muszą stwarzać przypuszczenie, że skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze, przy czym winny one niezbitcie, w sposób wiarygodny podważać prawdziwość dokonanych ustaleń faktycznych, a zatem wskazywać na wysokie prawdopodobieństwo błędności wyroku skazującego (*por: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 kwietnia 1996 r., V KO 2/96, OSNKW 1996, z. 7 – 8, poz. 47; z dnia 7 września 2001 r., III KO 13/01, OSNKW 2001, z. 11 – 12, poz. 96; z dnia 20 października 2010 r., IV KO 38/10, R – OSNKW 2010, poz.2006; z dnia 25 listopada 2010 r., V KO 85/10, Lex nr 844184; z dnia 5 października 2011 r., II KO 6/11, Lex nr 960527; z dnia 5 grudnia 2013 r., V KO 71/13, Lex nr 1400598; z dnia 27 sierpnia 2014 r., IV KO 46/14, Lex nr 1498827*).

Wypada też krytycznie zauważyć, że wniosek o wznowienie postępowania pochodzący od fachowego podmiotu, jakim jest adwokat, obrońca z wyboru, powinien w pełni odpowiadać regułom prawnym, dotyczyć merytorycznych

przesłanek i być wolnym od pouczeń, czy sugestii pod adresem sądów, a Sądu Najwyższego w szczególności. Nie jest też właściwym prowadzenie we wniosku o wznowienie, polemiki z orzeczeniami Sądu Najwyższego, jakie zapadły wcześniej w przedmiocie odmowy wznowienia wobec skazanego D. w/w postępowań. Za co najmniej nieodpowiednie i niestosowne należy uznać zarzuty, iż Sąd Najwyższy w sprawie III KO 47/07, wyraził pogląd, który „*razi arbitralnością i brakiem wnikliwej analizy okoliczności sprawy i wnioskowania zgodnego z zasadami doświadczenia życiowego oraz wskazań wiedzy i logiki*”, natomiast w sprawie III KO 101/10 „*procedował w sposób sprzeczny z kodeksowymi wymaganiami, a nade wszystko ze wskazaniami wiedzy, doświadczenia życiowego i logiki*” (s. 16 - 17 wniosku). Wydaje się, że w ocenie obrońcy prawidłowe procedowanie w tym przedmiocie miałyby miejsce tylko wtedy, gdyby Sąd Najwyższy orzekł zgodnie z wnioskiem, bez względu na zasadność podniesionej w nim podstawy prawnej.

Przechodząc na grunt przedmiotowej sprawy należy podnieść następujące okoliczności:

1/ Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym przedmiotową sprawę stwierdza jednoznacznie, że wniosek o wznowienie postępowania oparty o podstawę prawną wskazaną w treści art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. (*propter falsa*), wbrew odmiennemu stanowisku wnioskodawcy, nie spełnia podstawowych kryteriów określonych w art. 541 § 1 i § 2 k.p.k. Zgodnie z art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem wznowia się, jeżeli w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia. Z kolei przepis art. 541 § 1 k.p.k. stanowi, iż czyn, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., musi być ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba, że orzeczenie takie nie może zapaść z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3 – 11 k.p.k. lub w art. 22 k.p.k. Natomiast art. 541 § 2 k.p.k. przewiduje, że wniosek o wznowienie postępowania powinien wskazywać wyrok skazujący lub orzeczenie zapadłe w postępowaniu karnym, stwierdzające niemożność wydania wyroku skazującego.

Przedstawione przez obrońcę skazanego D. orzeczenie spełnia te kryteria tylko od strony formalnej, co nie może być uznane za wystarczające do wznowienia postępowania. W dniu 3 września 2014 r. do Prokuratury Okręgowej w B. wpłynęło

pismo Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka z dnia 6 czerwca 2014 r., dotyczące możliwości popełnienia przez D. M. – byłego funkcjonariusza CBŚ, przestępstwa zatajenia dowodów niewinności skazanego A. D. Postanowieniem z dnia 2 października 2014 r., w sprawie ... 22/14, Prokuratura Okręgowa w B. odmówiła na podstawie art. 305 § 1 i § 3 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., wszczęcia śledztwa o czyn z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 236 § 1 k.k., a to wobec przedawnienia jego karalności. W pierwszym rzędzie należy zwrócić uwagę na rzecz oczywistą – postanowienie to nie jest wyrokiem skazującym, a tylko takie orzeczenie wiązałoby sąd orzekający w przedmiocie wznowienia postępowania. W każdym innym przypadku, nawet wskazanie orzeczenia, z którego wynika, że wyrok skazujący nie może zapaść, nie zwalnia sądu orzekającego w przedmiocie wznowienia postępowania, od samodzielnego ustalenia, czy w związku z postępowaniem rzeczywiście dopuszczono się przestępstwa. Nie chodzi jednak o przeprowadzenie przez ten sąd w całości postępowania merytorycznego w zakresie odpowiedzialności karnej wskazanej osoby. To przecież nie wznowienie postępowania ma być środkiem do ujawnienia przestępstwa, lecz stwierdzenie popełnienia przestępstwa w związku z postępowaniem, może dopiero stanowić podstawę do wystąpienia o jego wznowienie. Wskazane przez obrońcę postanowienie prokuratora z dnia 2 października 2014 r. o odmowie wszczęcia śledztwa z uwagi na przedawnienie karalności, w żadnym wypadku nie może automatycznie przesądzać, że w związku z postępowaniem, którego dotyczy wnioski o wznowienie, wystąpiła podstawa *propter falsa*. Nie ma przy tym żadnego znaczenia, że w sprawie przeprowadzono czynności sprawdzające, a nadto w treści tego postanowienia, zwłaszcza w jego uzasadnieniu, zawarto stwierdzenie, iż zdarzenie, o jakim mowa w piśmie Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka „mogło wyczerpywać znamiona występku z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 236 § 1 k.k.” Stwierdzenie to ma tylko i wyłącznie charakter hipotezy, wyjaśniającej argumentację co do niemożności wszczęcia postępowania karnego w sprawie w zakresie określonego czynu zabronionego. Tego rodzaju ogólnikowe stwierdzenia w żadnym wypadku nie oznaczają jeszcze, że tego typu przestępstwo rzeczywiście zaistniało. Tym bardziej, że z treści dokumentu wynika wprost, iż w postępowaniu tym nie przeprowadzono i nie analizowano dowodów na ewentualne poparcie

zarzutów, skoro wystąpiła negatywna przesłanka procesowa w postaci przedawnienia karalności. Trafnie podnosi prokurator w odpowiedzi na wniosek, iż samo powołanie orzeczenia stwierdzającego niemożność wydania wyroku skazującego, nie przesądza bynajmniej o powinności uwzględnienia wniosku w przedmiocie wznowienia postępowania. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 5 grudnia 2012 r., w sprawie III KO 28/12, (OSNKW 2013, z. 1, poz. 10), orzeczenie wymienione w art. 541 § 2 *in fine* k.p.k., umarzające postępowanie, powinno zawierać ustalenie świadczące o popełnieniu przestępstwa odpowiadającego warunkom określonym w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., albo co najmniej przytaczać okoliczności wskazujące na (uprawdopodobniające) dokonanie takiego przestępstwa. Nie będzie to możliwe m.in. w przypadku odmowy wszczęcia postępowania z powodów określonych w art. 17 § 1 pkt 5 – 11 k.p.k. Wówczas to na wnioskodawcy ciąży obowiązek wykazania okoliczności świadczących o dopuszczeniu się przestępstwa w związku z postępowaniem (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 grudnia 2012 r., III KO 28/12, OSNKW 2013, z. 1, poz. 10; z dnia 9 października 2012 r., III KO 41/12, Lex Nr 1220886; z dnia 1 czerwca 2010 r., IV KO 56/10, Lex Nr 843826; z dnia 17 stycznia 2008 r., V KO 88/07, Lex Nr 534897; z dnia 19 kwietnia 2007 r., II KO 54/06, Lex Nr 314969; z dnia 19 października 2006 r., V KO 77/05, Lex Nr 295251; z dnia 7 grudnia 2004 r., III KO 14/04, OSNKW 2005, z. 1, poz.8).*

Tymczasem w przedmiotowej sprawie obrońca przyjął automatycznie w nieuprawniony sposób, że już sam fakt oparcia orzeczenia o negatywną przesłankę procesową z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., zawiera kategorię założenie, iż przedmiotowy czyn zabroniony został popełniony. Należy więc po raz kolejny stanowczo stwierdzić, iż nie jest prawdą, że w postanowieniu o odmowie wszczęcia śledztwa wskazano *expressis verbis*, że D. M. „swoim zachowaniem zatajał dowody niewinności A. D.” Wersji o popełnieniu tego przestępstwa bynajmniej nie wzmacnia również sam fakt, że zawiadomienie o podejrzeniu jego popełnienia przesłała Helsińska Fundacja Praw Człowieka, a taką hipotezę - jak zdaje się - sugeruje obrońca we wniosku.

Na zakończenie tych uwag należy także podnieść, iż fakt ewentualnego popełnienia przestępstwa przez D. M. tym bardziej jawi się jako nieprzekonujący,

jeśli zważyć na bardzo późne zawiadomienie Prokuratury o rzekomym jego popełnieniu, a więc dopiero w kilka lat po przedawnieniu karalności. Dowodzi to instrumentalnego działania skazanego i uprawnia tezę, iż podjęto w tym zakresie czynności dla wytworzenia dowodów mających służyć jako formalna podstawa do kolejnego przedsięwzięcia kroków o wznowienie postępowania. Odmienna interpretacja podstawy *propter falsa* prowadziłyby do zupełnie nieuzasadnionego rozszerzenia funkcjonowania wyjątkowej instytucji wznowienia postępowania, destrukcyjnie wpływając na fundamentalną kwestię pewności prawomocności orzeczeń.

2/ W tym miejscu, zanim Sąd Najwyższy przejdzie do szczegółowej analizy zgłoszonych „nowych faktów i dowodów” mających uzasadniać wznowienie postępowania, trzeba odnieść się do wskazania przez obrońcę zeznań świadka D. M. z dnia 3 sierpnia 2009 r., złożonych w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w W., w sprawie ... 64/05, jako nowego dowodu w ujęciu art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. Z uzasadnienia wniosku wynika wprost, że dowód ten jest ściśle powiązany z załączonym do niego postanowieniem prokuratora Prokuratury Okręgowej w B. z dnia 2 października 2014 r., w sprawie ... 22/14, odmawiającego na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. wszczęcia śledztwa o czyn z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 236 § 1 k.k. w stosunku do tej osoby. Wobec tej sytuacji należy stwierdzić, iż w tym zakresie wniosek nie jest oparty o „nowe fakty i dowody”, ale o twierdzenie, że w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, a więc w rzeczywistości chodzi o przesłankę *propter falsa*. W przekonaniu wnioskodawcy, zeznania świadka M. złożone w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w W., o sygn. akt ... 64/05, w powiązaniu z powyższym dokumentem procesowym, miałyby potwierdzać tezę o popełnieniu przez niego w/w przestępstwa. Trzeba zatem jednoznacznie stwierdzić, że również w oparciu o tę przesłankę nie jest możliwe wznowienie postępowania. Powyżej wskazano, dlaczego wymienione postanowienie nie może dowodzić faktu popełnienia przestępstwa przez D. M. - uwagi te są aktualne również w odniesieniu do nowego dowodu w postaci zeznań tego świadka. Dodatkowo należy zauważyć, że nie wiadomo, w jaki sposób zeznania tego świadka miałyby przesądzić o przyjęciu za udowodniony faktu popełnienia przez niego przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 236 § 1 k.k. Wypada po raz

kolejny przypomnieć, że to nie postępowanie o wznowienie głównego postępowania jest miejscem na przeprowadzanie dowodów dla wykazania zaistnienia przesłanki „propter falsa”.

Podnosi się we wniosku, iż w postępowaniu o sygnaturze ... 64/05, w odpowiedzi na pytanie Sądu, dlaczego przez rok nie przesłuchano J. M. w sprawie A. R., pomimo tego, że oskarżona miała zarzut powiązany z osobą M., świadek M. nie udzielił odpowiedzi. Zdaniem obrońcy już sam fakt nieudzielenia odpowiedzi przez świadka wskazuje na nieprawidłowości w prowadzonym śledztwie oraz świadczy o niesłusznym skazaniu A. D. Taka konkluzja miałaby wynikać z faktu, iż ta sama grupa funkcjonariuszy prowadziła śledztwo w sprawie skazanego D. oraz w sprawie ... 64/05. Należy stwierdzić, że jest to wnioskowanie tyleż dowolne, co i nieuprawnione.

Rację ma prokurator, który w odpowiedzi na wniosek podkreślił, że sam fakt wyjaśniania przez Sąd Okręgowy w sprawie ... 64/05, ewentualnych nieprawidłowości w prowadzonym w niej postępowaniu przygotowawczym, nie jest żadnym dowodem nieprawidłowości dotyczących postępowania w innej sprawie i zupełnie innych przestępstw, a tym bardziej nie może wskazywać na omyłkowe skazanie osoby odpowiadającej w zupełnie innym postępowaniu i za inne przestępstwa. Nie uprawdopodobnia też – w przeciwieństwie do stanowiska obrońcy – faktu popełnienia przez D. M. w/w przestępstwa. Oceny tej nie może zmienić nawet ta okoliczność, że obydwa postępowania były prowadzone przez tę samą grupę funkcjonariuszy. Trzeba zauważyć, iż w dniu 3 sierpnia 2009 r., w sprawie ... 64/05, świadek M. składał bardzo obszernie zeznania (k. 9359 – 9376, tom 48). Ich treść w żadnym stopniu nie uprawnia do konkluzji powziętej przez obrońcę i nie dowodzi też, by świadek celowo nie udzielał odpowiedzi, co wydaje się, sugeruje wnioskodawca. Analiza relacji świadka wskazuje, że w przypadku, gdy nie udzielił odpowiedzi na pytanie, powoływał się na brak pamięci, co nie może dziwić zważywszy, iż zeznawał odnośnie czynności procesowych przeprowadzanych wiele lat wcześniej. Natomiast w innych przypadkach powoływał się na tajemnicę służbową i brak zwolnienia od obowiązku jej zachowania. Trzeba też zaznaczyć, iż mimo przyjęcia przez Sąd Okręgowy w W. w sprawie ... 64/05 pewnych nieprawidłowości w postępowaniu przygotowawczym, oskarżona A. R.

została prawomocnie skazana za pięć z sześciu zarzucanych jej przestępstw, natomiast w zakresie jednego z czynów toczy się nadal postępowanie, gdyż w tej części Sąd Apelacyjny uwzględnił wniesioną przez prokuratora apelację na niekorzyść oskarżonej, uchylił wyrok i sprawę przekazał Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Tym bardziej więc ewentualne nieprawidłowości postępowania przygotowawczego w sprawie ... 64/05, w żaden sposób nie mogą rzutować na kwestię winy i sprawstwa A. D., odpowiadającego w zupełnie innym postępowaniu i za inne przestępstwa.

3/ Z kolei odwołanie się przez obrońcę do treści uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w W. w sprawie ... 64/05 i stwierdzenie, że właśnie w tej sprawie „zrekonstruowano przebieg wydarzeń i wpływu określonych zachowań na proces, w którym oskarżonym był A. D.”, co miałyby w sposób mniej lub bardziej pośredni dowodzić bezpodstawności jego skazania, jest nieporozumieniem - i jak określa to prokurator w odpowiedzi na wniosek, stanowi czystą spekulację. Wypada w tym miejscu przypomnieć fakt oczywisty, że o winie i sprawstwie A. D. w zakresie zarzucanych mu zabójstw J. B. i M. K., orzekał Sąd Okręgowy w B. w sprawie ... 82/02, a nie Sąd Okręgowy w W., natomiast wniesioną apelację rozpoznał Sąd Apelacyjny.

Słusznie prokurator odwołał się w tym miejscu do zasady samodzielności jurysdykcyjnej sądu karnego, wyrażonej w art. 8 § 1 k.p.k. Należy zatem przypomnieć, iż zgodnie z nią, sąd karny samodzielnie rozstrzyga wszystkie zagadnienia prawne oraz faktyczne, jakie wyłoniły się w rozpatrywanej sprawie i nie wiążą go inne rozstrzygnięcia sądów, zapadłe na gruncie spraw karnych, cywilnych, czy administracyjnych, nawet jeśli są powiązane z rozpoznawaną sprawą karną. Innymi słowy – sąd karny nie jest związany ani orzeczeniem sądu karnego zapadłym w innej sprawie, ani też ustaleniami faktycznymi czy treścią wyroku w sprawie jednego ze współsprawców przestępstwa rozpoznanej odrębnie, gdy następnie rozpoznaje sprawę innego współuczestnika (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 września 1986 r., II KR 192/86, OSNPG 1987/Nr 10, poz. 126*). Konsekwencją omawianej zasady jest między innymi to, że oceny prawne będące wyrazem innego poglądu sądu nawet w takiej samej sprawie i o ten sam czyn, nie mogą stanowić podstawy wznowienia. A zatem nawet rozbieżna ocena

prawna dokonana na tle tego samego stanu faktycznego przez różne sądy, nie może stanowić samodzielnej podstawy wznowienia. Tym bardziej nie jest nowym faktem w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. okoliczność, iż sąd prowadzący inne postępowanie karne, ocenił odmiennie zeznania tych samych świadków lub wyjaśnienia tych samych oskarżonych, w porównaniu do oceny dokonanej w postępowaniu objętym wnioskiem o wznowienie, ale w zakresie dotyczącym zupełnie innego czynu, bądź ocenił, że w postępowaniu przygotowawczym popełniono jakieś nieprawidłowości. Podsumowując te rozważania należy stwierdzić, że rację ma prokurator, gdy podnosi – *„Zasada niezależności jurysdykcyjnej Sądu, wyrażająca się między innymi w poszanowaniu poczynionych przez ten Sąd ustaleń faktycznych i ocen prawnych tak długo, jak długo nie zostaną one wzruszone w trybie właściwym i odnoszącym się do konkretnego postępowania, przeczy możliwości czynienia założeń o ich wadliwości w oparciu o oceny innego Sądu, niż właściwy do rozpoznania sprawy”*.

4/ Odnosząc się do powołanej we wniosku kolejnej postawy wznowieniowej – *propter nova* – w pierwszej kolejności wypada podkreślić, iż samo zgłoszenie nowych faktów lub dowodów nie oznacza jeszcze, że sąd rozpoznający wniosek jest zobligowany wznowić postępowanie. Wskazana przez obrońcę formalna podstawa wniosku, a to art. 540 § 1 pkt. 2 lit. a k.p.k. stanowi, iż postępowanie wznowia się, jeżeli po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody nieznanne przedtem sądowi, wskazujące na to, że skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze. Dowody te podlegają jednak ocenie sądu, która to ocena musi być dokonywana w ścisłym powiązaniu z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie w toku postępowania przed sądami I i II instancji. Niedopuszczalne jest oderwanie tej oceny od całokształtu dowodów będących podstawą skazania, gdyż byłoby to postąpienie nie mające nic wspólnego z realiami procesowymi konkretnej sprawy, ignorujące prawomocne ustalenia. Bowiem tylko *in concreto*, po rzeczowej konfrontacji zgłoszonych we wniosku nowych dowodów, z dowodami dotychczas występującymi i analizowanymi przez sądy merytorycznie rozpoznające sprawę, możliwe jest stwierdzenie, czy dowody mające być podstawą wznowienia wskazują z wysokim prawdopodobieństwem, że ustalenia dokonane przez sądy obu instancji mogą być

wadliwe. A zatem jest rzeczą oczywistą, że rozpoznanie wniosku o wznowienie na w/w podstawie ogranicza się do zbadania, czy rzeczywiście po uprawomocnieniu się wyroku skazującego ujawniły się nowe fakty i dowody, nieznane przedtem sądowi, wskazujące na wysoce prawdopodobną błędność wyroku, którego dotyczy wnioski o wznowienie. Nie każdy więc ujawniony nowy fakt lub dowód, nieznan przedtem sądowi, nawet jeżeli stwarza przypuszczenie o ewentualnej niewinności skazanego, daje podstawę orzeczenia po myśli art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k., lecz wyłącznie taki, który stanowi podstawę do graniczącego z pewnością wniosku o błędności wyroku. Jak już wcześniej stwierdzono, w sprawie o wznowienie nie dokonuje się na nowo oceny zasadności orzeczenia kończącego postępowanie w zakresie odpowiedzialności karnej skazanego, co jak się wydaje, umknęło z pola widzenia obrońcy (*por: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 kwietnia 1996 r., V KO 2/96, OSNKW 1996, z. 1 – 2, poz. 47; z dnia 7 września 2001 r., III KO 13/01, OSNKW 2001, z. 11 – 12, poz. 96; z dnia 21 maja 2008 r., V KO 30/08, R – OSNKW 2008, poz. 1138; z dnia 20 października 2010 r., IV KO 38/10, R – OSNKW 2010, poz.2006; z dnia 5 października 2011 r., II KO 6/11, Lex nr 960527; z dnia 5 grudnia 2013 r., V KO 71/13, Lex nr 1400598; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 14 stycznia 2008 r., II AKo 289/07, KZS 2008/Nr 4, poz. 53*). Warto też przypomnieć stanowisko Sądu Apelacyjnego w Krakowie wyrażone w postanowieniu z dnia 8 czerwca 2000 roku, w sprawie II AKo 27/00, (KZS 2000/Nr 6, poz. 23), które w sposób rzeczowy i dobitnie wyjaśnia istotę wznowienia postępowania w oparciu o podstawę *propter nova*. Sąd ten stwierdził mianowicie – *„W sprawie o wznowienie postępowania nie ocenia się na nowo zasadności oskarżenia z uwzględnieniem nowych faktów czy dowodów, ale bada się jedynie, czy te nowości uzasadniają przypuszczenie, że skazanie jest niesłuszne”*. Należy podkreślić, iż nie ulega wątpliwości, że w przedmiotowej sprawie wnioskodawca domaga się właśnie takiej niedopuszczalnej, ponownej oceny „zasadności skazania z uwzględnieniem nowych faktów i dowodów”.

5/ Takimi okolicznościami mającymi uzasadniać wznowienie postępowania na podstawie art. 540 § 1 pkt. 2 lit. a k.p.k., mają być „nowe fakty i dowody” w postaci zeznań świadków i wyjaśnień oskarżonych – A. R., R. R., J. M., J. K., B. K., R. K. D. B. i J. K. oraz pisemne oświadczenie S. O. o posiadaniu wiedzy na temat

zabójstwa dokonanego przez A. C. obrońca zawniósł też przesłuchanie w trybie art. 546 k.p.k. w zw. z art. 97 k.p.k. w charakterze świadka S. O. na tę okoliczność.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że ocena wskazanych przez wnioskodawcę źródeł dowodowych nie pozostawia wątpliwości co do tego, że nie spełniają one wymogu „nowego faktu lub dowodu” w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. Przypomnieć należy, iż Sąd Najwyższy rozpoznawał już wcześniej dwukrotnie wnioski obrońców skazanego D. o wznowienie w/w postępowań, na podstawie przesłanki z art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. Jako „nowy dowód” w ujęciu tego przepisu wskazywano wówczas między innymi zeznania świadków i wyjaśnienia oskarżonych – A. R., R. R., J. M. i J. K. Po rozpoznaniu tych wniosków, postanowieniami z dnia 20 lutego 2007 r., w sprawie III KO 47/07 oraz z dnia 10 marca 2011 r., w sprawie III KO 101/10, Sąd Najwyższy oddalił je nie znajdując podstaw do wznowienia postępowania, przy czym w sprawach tych dokonał oceny relacji w/w osób w kontekście przesłanki z art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. Wydaje się, iż składając obecnie wniosek o wznowienie, z ponownym powołaniem się na w/w źródła dowodowe, obrońca miał świadomość braku w tym przypadku przesłanki *propter nova* zgłoszonych w tym zakresie dowodów, skoro wywodził we wniosku, że jednak ich relacje winny być poddane analizie także obecnie przez Sąd Najwyższy, a to w kontekście nowych źródeł dowodowych w postaci zeznań B. K., R. K., D. B., S. O., J. K. i D. M., a w szczególności, z uwzględnieniem pisemnego oświadczenia S. O. Jak przekonuje obrońca, w świetle tych „nowych faktów i dowodów”, relacje wcześniej ocenianych już zeznań oraz wyjaśnień A. R., R. R., J. M. i J. K. – „nie mogą pozostać poza uwagą Sądu w toku rozpoznawania niniejszego wniosku”, gdyż „zyskują nową wymowę i konieczne jest ich ponowne ocenienie” (s. 20 wniosku). Godzi się podkreślić, że na fakt ponownego zgłoszenia jako nowego dowodu relacji tych osób, zwrócił także uwagę prokurator Prokuratury Generalnej w odpowiedzi na wniosek podnosząc, iż były już oceniane przez Sąd Najwyższy w sprawach III KO 47/07 oraz III KO 101/10.

Trzeba więc stwierdzić, że w tym zakresie wniosek praktycznie zbliżał się do granic prawnej dopuszczalności. W orzecznictwie sądowym ugruntowany jest pogląd, że wniesienie ponownego wniosku o wznowienie postępowania opartego

na tej samej podstawie faktycznej nie jest dopuszczalne. Jeżeli zatem sąd prawomocnym orzeczeniem oddalił wnioski o wznowienie postępowania, to ponowny wniosek co do tego samego skazanego i w tej samej sprawie musi opierać się na innych faktach lub dowodach nieznanymi przedtem sądowi i wskazujących na to, że skazany jest niewinny. Nie może więc opierać się na tych faktach i dowodach, które stanowiły już podstawę prawomocnego rozstrzygnięcia w tym przedmiocie (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lutego 2007 r., III KO 78/06, Lex Nr 245347; z dnia 10 listopada 2004 r., II KZ 37/04, Lex Nr 163209; z dnia 9 lutego 1980 r., IV KO 72/79, OSNKW 1980, z. 4, poz. 40; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 5 marca 2003 r., II AKa 185/02, KZS 2003/Nr 3, poz. 55*).

Sąd Najwyższy rozpoznający niniejszą sprawę ma na względzie i tę okoliczność, że nowym dowodem w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. mogą być także fakty pochodzące z tego samego źródła dowodowego, o ile ujawniają treści nieznanne sądowi w postępowaniu zakończonym prawomocnie. A zatem mogą nim być zarówno zeznania tego samego świadka lub wyjaśnienia tego samego oskarżonego, złożone w toku innego postępowania, jeżeli dotyczą kwestii istotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy, której dotyczy wniosek o wznowienie i nie były znane sądom orzekającym w postępowaniu mającym podlegać wznowieniu (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2008 r., V KO 30/08, KZS 2008/Nr 7-8, poz. 49; z dnia 3 lutego 2004 r., V KO 64/03, Lex Nr 162524*). A zatem mimo powołania po raz trzeci z rzędu tych samych źródeł dowodowych (A. R., R. R., J. M. i J. K.), Sąd Najwyższy nie pozostawił wniosku w tym zakresie bez rozpoznania, lecz poddał go analizie celem ustalenia, czy osoby te rzeczywiście podają nowe fakty, nieznanne przedtem sądowi.

6/ Sąd Najwyższy stwierdza, iż zawnioskowany przez obrońcę dowód w postaci relacji A. R., R. R., J. M. i J. K., nie spełnia nawet w najmniejszym stopniu przesłanki z art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. – zeznania tych osób nie stanowią ani „nowego dowodu”, ani „nowego faktu” w ujęciu tego przepisu. Ponieważ obrońca powołuje się na relacje tych osób złożone w innych postępowaniach karnych prowadzonych przez inne sądy, to w pierwszej kolejności należy przypomnieć, że ich zeznania oraz wyjaśnienia złożone właśnie w tych postępowaniach, były już

przedmiotem analizy Sądu Najwyższego w sprawach III KO 47/07 i III KO 101/10, zainicjowanych przez obrońcę skazanego D., a dotyczących wniosku o wznowienie przedmiotowego postępowania. Sąd Najwyższy uznał jednak, że nie mogą stanowić podstawy wznowienia. Natomiast sam fakt, że po wydaniu przez ten Sąd postanowień oddalających wnioski o wznowienie, wskazane osoby składały dalsze zeznania bądź wyjaśnienia, zwłaszcza w sprawie ... 64/05, w niczym nie zmienia obecnej oceny, iż zaproponowane źródła dowodowe i tym razem nie mogą prowadzić do wznowienia postępowania. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę stwierdza, co następuje: **W ponownym postępowaniu o wznowienie można powoływać się na te same źródła dowodowe tylko wówczas, gdy w trakcie kolejnych przesłuchań osoby te rzeczywiście ujawniły „nowe fakty” nieznanne przedtem sądowi orzekającemu w przedmiocie wznowienia. Bez znaczenia natomiast pozostaje sam fakt, czy osoby te były jeszcze dodatkowo przesłuchiwane już po rozstrzygnięciu przez sąd w sprawie wniosku o wznowienie postępowania i oddaleniu wniosku w tym zakresie. Nie ma w tym przypadku znaczenia, ile razy w danym postępowaniu karnym świadek (współoskarżony) składał zeznania (wyjaśnienia), na które obecnie powołuje się wnioskodawca, o ile nie ujawnił „nowych faktów”.** Taka sytuacja nie zaistniała w niniejszym postępowaniu o sygnaturze akt III KO 104/14 – wskazani wcześniej świadkowie nie ujawnili nowych informacji, których nie miałyby na względzie już wcześniej Sąd Najwyższy.

Wszystkie dowody przedstawione we wniosku o wznowienie łączy jedna wspólna teza, prezentowana już wcześniej w sprawach III KO 47/07 i III KO 101/10, że sprawcą zabójstw M. K. oraz J. B., jest A. C., a nie skazany A. D. Podnosząc taką tezę obrońca zmierza tym samym do podważenia wiarygodności zeznań S. R., na bazie których dokonywano w sprawie karnej ustaleń faktycznych. Obecnie obrońca w rozbudowanej w sposób wręcz kazuistyczny argumentacji, prowadzi własną ocenę dowodów w oparciu o fragmenty uzyskanych w innych postępowaniach zeznań bądź wyjaśnień A. R., R. R., J. M. i J. K., podejmując polemikę nie tylko z prawomocnymi ustaleniami Sądu Okręgowego w B. w sprawie ... 82/02, lecz także z oceną Sądu Najwyższego w sprawach III KO 47/07 i III KO 101/10. Już samo porównanie wskazanych obecnie przez obrońcę terminów

złożenia zeznań i wyjaśnień przez te osoby, z datą rozstrzygnięć Sądu Najwyższego w przedmiocie poprzednich wniosków o wznowienie (20 lutego 2007 r. i 10 marca 2011 r.) dowodzi, że wszystkie te relacje były przedmiotem analizy tego Sądu. W szczególności wyjaśnienia A. R. i zeznania R. R. były w pełni analizowane w obydwu tych postępowaniach, a zatem należy odesłać do pisemnych motywów postanowień Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2007 r. i z dnia 10 marca 2011 r. Poddawanie ich kolejnej analizie w chwili obecnej jest zbędne, a nadto byłoby wyrazem złamania zasady, że nowy wniosek nie może opierać się na tych faktach i dowodach, które stanowiły już podstawę prawomocnego rozstrzygnięcia.

Mając na uwadze fakt, że J. M. w sprawie ... 64/05 składał zeznania w charakterze świadka jeszcze w dniu 9 stycznia 2008 r. (k. 6410 – 6415, tom 33), natomiast w sprawie .. 87/05 w dniu 13 marca 2007 r. (k. 7472 - 7479, tom 37), a więc już po rozstrzygnięciu przez Sąd Najwyższy w sprawie III KO 47/07, obecnie poddano ocenie protokoły z tych przesłuchań pod kątem, czy świadek ujawnił wówczas „nowe fakty” nieznane Sądowi. Należy stwierdzić, że taka sytuacja nie miała miejsca. J. M. po raz kolejny przytoczył okoliczności będące wcześniej przedmiotem analizy Sądu Najwyższego. W tym miejscu należy także zwrócić uwagę, że w sprawie o sygn. akt III KO 47/07, Sąd Najwyższy rozpoznawał wniosek o wznowienie postępowania złożony nie tylko przez obrońcę skazanego D., lecz także w stosunku do J. M. Oddalając wniosek również w części odnoszącej się do tego skazanego, poddał analizie całość relacji przez niego składanych. Trzeba też odnotować, iż Sąd Najwyższy miał na uwadze relacje J. M. także w sprawie III KO 101/10, mimo, że wówczas formalnie we wniosku o wznowienie nie odwoływano się do nich (s. 5 uzasadnienia postanowienia). Podobnie Sąd Najwyższy analizował obecnie także dodatkowo wyjaśnienia J. K. złożone w dniu 13 marca 2007 r. w sprawie ... 87/05 (k. 7477 – 7478, tom 37). Również w tym przypadku brak jakichkolwiek „nowości” w ujęciu art. 540 § 1 pkt. 2 lit. a k.p.k. Występując w tym postępowaniu w roli oskarżonego, K. tylko powtórzył okoliczności będące przedmiotem analizy przez Sąd Najwyższy w dniu 20 lutego 2007 r., w sprawie III KO 47/07. Warto przypomnieć, że wówczas Sąd stwierdził m.in. – *„Trudno nie dostrzec, że treść cytowanych wyjaśnień J. K. zrozumiała jest wyłącznie na gruncie znajomości poprzedzających je zeznań J. M. i bezpośrednio*

do nich nawiązuje. Same w sobie wyjaśnienia J. K., w których mowa wyłącznie o „prawdopodobieństwie” sprawstwa C., wynikającym li tylko z jego (K.) „wnioskowania”, w żadnym razie nie dawałyby podstawy do wznowienia postępowania. Powiązanie ich jednak z zeznaniami J. M. wprawdzie czynią zrozumiałym ich sens, ale zupełnie jednoznacznie przekreślają ich wiarygodność” (s. 7 uzasadnienia). Tę ocenę podziela Sąd Najwyższy także w niniejszym postępowaniu.

7/ Nie spełniają kryteriów „nowych faktów i dowodów” w ujęciu art. 540 § 1 pkt. 2 lit. a k.p.k. również zaproponowane zeznania świadków oraz wyjaśnienia oskarżonych – J. K., B. K., R. K. i D. B., jakie te osoby złożyły w innych postępowaniach. W przypadku J. K. obrońca odwołuje się do złożonych przez niego zeznań w charakterze świadka w dniu 7 marca 2008 r., w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w W., o sygn. akt ... 64/05. Obrońca podkreśla, że Kowalczyk stwierdził podczas tego przesłuchania, iż to A. C. postrzelił śmiertelnie M. K., natomiast z tym zabójstwem nie miał nic wspólnego skazany D. Z., z relacji K. ma też wynikać, iż wcześniej nie ujawniano osoby C., gdyż „zastraszał on rodziny osób, które wiedziały o rzeczywistym przebiegu zdarzenia” (s. 10 – 11 wniosku). Odnosząc się do stanowiska obrońcy należy zauważyć, że dowód ten nie spełnia kryteriów wymienionych w powyższym przepisie nawet od strony formalnej. Tego rodzaju relacje J. K. były już wcześniej znane orzekającym sądom. To właśnie K. skazany m.in. za współsprawstwo zabójstwa M. K., po raz pierwszy wskazał na A. C. jako sprawcę przedmiotowego czynu, na rozprawie apelacyjnej w dniu 27 października 2005 r., przed Sądem Apelacyjnym. Oświadczył wówczas, że to nie J. M. i A. D. uczestniczyli w tej zbrodni, lecz faktycznymi sprawcami byli A. J. i A. C. Stwierdził, że wcześniej faktu tego nie ujawniał, ponieważ „chciał chronić swoją rodzinę, która była zastraszana przez C.” (k. 11 276v, tom 57 akt ... 82/02). Tę wypowiedź oskarżonego Sąd Apelacyjny poddał ocenie i odrzucił ją jako całkowicie niewiarygodną (str. 64-65 uzasadnienia, tom 58). Podobne stanowisko w zakresie oceny wskazanego oświadczenia K. zajął Sąd Najwyższy w sprawie III KO 47/07, oddalając wnioski obrońców skazanych A. D. i J. M. o wznowienie postępowania. Akceptując w pełni ocenę Sądu Apelacyjnego stwierdził wówczas – „Trudno nie podzielić tego stanowiska, w szczególności gdy uwzględni się fakt, że A. C.

pozbawiony został życia w nocy na 6 sierpnia 2004 r., a więc jeszcze w toku postępowania jurysdykcyjnego toczącego się przez Sądem Okręgowym w B., który wyrok wydał w dniu 30 września 2004 r., a poprzedzały go cztery terminy rozpraw w sierpniu i wrześniu tego roku”. Wspomnianą wypowiedź K. odrzucił także jako nielogiczną i niewiarygodną Sąd Najwyższy w sprawie III KO 101/10, oddalając w dniu 10 marca 2011 r. drugi z kolei wniosek obrońcy skazanego D. o wznowienie postępowania. I wreszcie – wszystkie te okoliczności były także przedmiotem analizy Sądu Najwyższego w sprawie III KO 64/14, rozpoznającego sprawę obrońcy skazanego J. K. o wznowienie postępowania wobec tego skazanego. Postanowieniem z dnia 21 listopada 2014 r. Sąd Najwyższy oddalił również ten wniosek, uznając podnoszoną wersję za pozbawioną jakiegokolwiek oparcia w wiarygodnych dowodach.

W prowadzonym obecnie postępowaniu o wznowienie, Sąd Najwyższy poddał ocenie wskazane przez obrońcę zeznania J. K. złożone w postępowaniu ... 64/05, w dniu 7 marca 2008 r. Należy stwierdzić, że pomimo ich obszerności, nie zawierają żadnych „nowych faktów”, które mogłyby w jakikolwiek sposób uzasadniać wznowienie postępowania wobec D. (k. 6617 – 6621, tom 34 akt V K 64/05).

Zeznania B. K., złożone w postępowaniu ... 64/05 w dniach 29 października 2004 r. i 15 maja 2005 r., również nie spełniają kryteriów „nowego dowodu lub faktu” (k. 303 – 305, tom II i 964 – 967, tom V, akt ... 64/05). Jak wskazuje się we wniosku, świadek miałaby potwierdzić, że A. C. woził swoją żonę A. R. na widzenia z J. M. i bardzo zależało mu na tym, aby widzenia te nie zostały z nim skojarzone. Dlatego też świadek użyczyła A. R. swój dowód osobisty, na który ta uzyskiwała widzenia na zmienione nazwisko. Trzeba przyznać rację prokuratorowi, iż zeznania K. nie ujawniają żadnych nowych okoliczności, które nie byłyby znane Sądowi Najwyższemu rozpoznającemu wcześniej sprawę o wznowienie postępowania, a potwierdzają tylko wyjaśnienia i zeznania A. R., złożone w sprawach o sygnaturach akt ... 64/05 i ... 87/05. A zatem oczywista zbieżność materialnej treści tych dowodów powoduje, że nie sposób uznać zeznań B. K. za nowy dowód, który skutkowałby koniecznością wznowienia postępowania.

We wniosku obrońca wskazuje, iż zeznania D. B. złożone w dniu 20 czerwca 2007 r. w sprawie .. 64/05, dowodzą, że J. M. niesłusznie odbywał karę za zabójstwo „gdzieś na M.”, gdyż rzeczywistym sprawcą tego zabójstwa był A. C. Świadek o tym fakcie dowiedział się od samego C., w trakcie jazdy na widzenie do M. (k. 5005 – 5009, tom 26, akta ... 64/05). Z treści tych relacji obrońca wyciąga następującą konkluzję – *„A. C. (czyli „A. z W.”) dokonał zabójstwa M. K. (wskazuje sprawcę), a J. M. odbywa karę za w/w, skoro więc ustalić można, że sprawcą był A. C., to ekskulpuje to A. D., który został błędnie ustalony jako „A. z W.”*). Taka konkluzja jest jednak całkowicie dowolna i nieuprawniona, zaś wskazane źródło dowodowe nie może być uznane za „nowy dowód” w rozumieniu w/w przepisu. Niezależnie od faktu, że świadek powtarza częściowo tezę znaną wcześniej zarówno Sądowi Apelacyjnemu, jak i Sądowi Najwyższemu rozpoznającemu poprzednio wnioski o wznowienie postępowania w przedmiotowej sprawie, to należy zwrócić uwagę także na inną okoliczność. Mianowicie, rację ma prokurator, gdy podnosi w odpowiedzi na wniosek, że nie można uznać, iż relacje B. miałyby w jakikolwiek sposób świadczyć o niewinności skazanego D. Niezależnie bowiem od braku ich wiarygodności, nawet literalne odniesienie się do ich treści pozwala na uznanie, że to J. M., a nie A. D., miałby niesłusznie odbywać karę za A. C. Podobnie waloru „nowego faktu i dowodu” są pozbawione wyjaśnienia R. K. złożone w dniu 24 maja 2006 r. w sprawie ... 87/05 oraz jego zeznania z dnia 21 maja 2007 r. w sprawie ... 64/05. W pierwszych relacjach miał podnieść, iż A. R. po widzeniu z J. M. zatelefonowała do A. C. i poinformowała go, że „wszystko jest w porządku i żeby się nie martwił, bo M. nic nie powie” (k. 6226, tom 31 akt ... 87/05). Podobną rozmowę pomiędzy A. R. i A. C., K. miał słyszeć jeszcze raz na zapleczu sklepu. Z kolei w dniu 21 maja 2007 r., K. słuchany w charakterze świadka potwierdził treść zasłyszanej rozmowy telefonicznej po widzeniu A. R. z M., ale swoją wypowiedź uzupełnił. Dodał mianowicie, iż wspomniana wcześniej rozmowa na zapleczu sklepu dotyczyła tego, że *„J. M. i A., którego znalazła Policja, zostali kozłami ofiarnymi”* (k. 4867 – 4870, tom 25 akt ... 64/05). Trafnie podniósł prokurator, że relacje R. K. nie zasługują na wiarę co najmniej z dwóch powodów – po pierwsze, z uwagi na widoczną u niego skłonność do uzupełniania zeznań, po drugie – wobec zbyt późnego ujawnienia powyższego faktu. Należy w pełni

podzielić następujące stanowisko zawarte w pisemnej odpowiedzi prokuratora – *„Najistotniejsze jest jednak to, że nie sposób wytłumaczyć, dlaczego mając tak istotne - zdaniem obrony - informacje, na temat okoliczności niesłusznego skazania tych dwóch osób, powiedział o nich dopiero w dwa, trzy lata po zabójstwie A.C., które miało miejsce w nocy z 5/6 sierpnia 2004 r. O ile można by tłumaczyć przemilczenie tego faktu przed śmiercią A. C. obawą przed nim, o tyle po jego śmierci milczenie to jest niezrozumiałe (...). Jest to kolejna próba wsparcia tej linii obrony, która wskazywała, że sprawcą zabójstwa był A. C., przy braku jakichkolwiek dowodów, które czyniłyby tę wersję, co najmniej prawdopodobną”*. Kończąc te rozważania należy stwierdzić, że powyższa konstatacja o braku wiarygodności informacji o rzekomym sprawstwie A. C., m.in. z uwagi na zbyt późne ujawnienie tego faktu, dotyczy wszystkich źródeł osobowych zgłoszonych w niniejszym postępowaniu. Zwracał na to uwagę zarówno Sąd Apelacyjny, jak i Sąd Najwyższy w sprawach o wznowienie postępowania, o sygnaturach akt III KO 47/07 i III KO 64/14. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym obecnie wniosek obrońcy skazanego D., w pełni zgadza się z tą konkluzją.

8/ Nie można uznać za „nowy fakt lub dowód” w kontekście podstaw do wznowienia postępowania, pisemnego oświadczenia S. O. na temat zabójstwa dokonanego przez A. C. Ten sam dowód został już wcześniej wskazany za podstawę wniosku o wznowienie postępowania w sprawie J. K., współskazanego z A. D. w odniesieniu do obydwu zabójstw. Postanowieniem z dnia 21 listopada 2014 r., w sprawie III KO 64/14, Sąd Najwyższy oddalił ten wniosek. Sąd zwrócił wówczas uwagę na fakt, iż S. O. był dwukrotnie przesłuchiwany w toku postępowania ... 82/02 i mając sposobność podniesienia tak istotnej okoliczności, nie uczynił wówczas tego (k. 6043 – 6044, tom 31, k. 8011v, tom 43). Należy dodać, że świadek zaprzeczał wówczas, by znał któregokolwiek z oskarżonych. Sąd Najwyższy podkreślił w sprawie III KO 64/14 także ogólnikową treść oświadczenia, która nie wskazywała na żadne okoliczności poddające się ocenie w celu zweryfikowania wiarygodności oraz ustalenia rzeczywistego zakresu wiedzy świadka o zdarzeniu. Ponadto, jak to przyjął Sąd, w świetle doświadczenia życiowego nieprawdopodobne jest, aby tak istotna informacja, przypomniawszy się świadkowi po upływie kilkunastu lat od zdarzenia. Trafnie podniósł obecnie

prokurator, że przedkładając oświadczenie S. O. w sprawie dotyczącej żądania wznowienia postępowania wobec A. D., obrońca poprzestał jedynie na wskazaniu tego dowodu, w ogóle nie oceniając jego treści z perspektywy ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie przez Sąd orzekający, „jakby zakładając, że już sam fakt pozyskania oświadczenia tej treści warunkuje wznowienie postępowania, ewentualnie po przeprowadzeniu przesłuchania S. O.” Mając na uwadze wszystkie podniesione do tej pory okoliczności, w tym analizę przedstawionych środków dowodowych, Sąd Najwyższy w niniejszym postępowaniu o sygnaturze III KO 104/14, nie uwzględnił wniosku obrońcy o przesłuchanie w trybie art. 546 k.p.k. w zw. z art. 97 k.p.k., w charakterze świadka S. O. Ani treść jego zeznań wcześniej składanych, ani treść pisemnego oświadczenia, nie zawierają istotnych informacji, które wymagałyby dodatkowego wyjaśnienia. Godzi się też zauważyć, że podobnej treści oświadczenie (nawet w wersji bardziej rozbudowanej), złożone przez R. R., było przedmiotem analizy Sądu Najwyższego w sprawie III KO 101/10, dotyczącej odmowy wznowienia postępowania wobec skazanego D. Sąd uznał to oświadczenie za niewiarygodne i niemogące wykazać, że w wysokim stopniu został uprawdopodobniony fakt niepopelnienia przez skazanego D. przypisanych mu przestępstw.

9/ Mając na uwadze wszystkie podniesione powyżej okoliczności Sąd Najwyższy stwierdził, że nie istnieją żadne podstawy do wznowienia postępowania zakończonego w przedmiotowej sprawie prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 1 grudnia 2005 r., w sprawie ... 150/05, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w B. z dnia 30 września 2004 r., w sprawie ... 82/02, w stosunku do skazanego A. D. W rezultacie tych ustaleń wniosek o wznowienie został oddalony. O kosztach związanych z postępowaniem wznowieniowym orzeczono na podstawie art. 639 k.p.k.